

ІСТОРИКО-ГЕНЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ВИЩОЇ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ ТА ФОРМУВАННЯ ЇЇ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ

О. Ремізова

*Харків, Державний технічний університет
будівництва та архітектури*

Наприкінці ХХ ст. перед новими країнами СНД постає завдання вибору власного шляху розвитку й створення своєї оригінальної стратегії вищої освіти. Україна, як незалежна держава, не може копіювати європейський, азіатський чи американський шлях розвитку освіти, але їй не повинна відмовлятися від критичного усвідомлення та освоювання міжнародного культурно-історичного досвіду. Повнота уявлення про еволюцію вищої школи є ключовим моментом у формуванні сучасної концепції. Знання багатьох можливих підходів, уміння побачити картину в цілому дозволяє знайти ті засоби та методи, за допомогою яких вдається розв'язувати питання реформування сучасної освіти.

Історико-генетичний аналіз еволюції архітектурно-художньої освіти дає можливість виявити провідні тенденції та шляхи її розвитку. Античність і середньовіччя сформували замкнуту цехову систему навчання, в якій знання та практичний досвід передавалися з рук у руки, від батька до сина. Середньовічні університети заклали основи широкої енциклопедичної освіти, яка не передбачала професійної або спеціалізованої підготовки. Тільки у XV ст., у зв'язку з диференціацією художніх видів діяльності, починається процес створення систем освіти поза сферою виробництва. Завдяки появі книгодрукування в Італії у XV ст. починають видавати перші спеціалізовані навчальні та теоретичні праці, які дали змогу навчати художників та архітекторів поза цехом чи артілью. Цей процес набуває свого логічного завершення у Франції, де в XVII ст. засновують перші навчальні заклади - Академії. На основі принципів картезіанської філософії створюється нормативна система навчання, яка стає фундаментом академічної освіти.

Наприкінці XVIII ст. на противагу академічній та університетській освіті створюється політехнічна школа, яка дозволила відійти від режиму жорсткої регламентації як навчання, так і творчості. Паризька вища Політехнічна школа протиставила Еколь-де-

Боз-Ар (Школі образотворчих мистецтв) історичність мислення і засоби навчання систематизації, класифікації та комбінуванню. Згодом аналогічні навчальні заклади створюються в різних країнах Європи. В Росії, наприклад, Академії образотворчих мистецтв протистоять Інститут цивільних інженерів та Політехнічний інститут. Поява інститутів політехнічного профілю поклала початок спеціалізації в архітектурно-художній освіті й створила можливість вибору власного шляху в навчанні.

На початку ХХ ст. в освіті відбувається крутий поворот у бік науки. Педагогіка залучає знання з математики, психології, природознавчих та точних наук (ВХУТЕМАС в Росії, Баугауз в Німеччині). Процес навчання перетворюється на конвеєр з підготовки численних вузівських спеціалістів, націлених на рішення конкретних практичних завдань визначеними засобами. Втрата цілісного бачення ситуації призводить до того, що педагогіка перестає справлятися з завданнями розвитку власної сфери. Межі вищої освіти швидко руйнуються у зв'язку з появою альтернативних (нетрадиційних) підходів у навчанні та змін змісту вищої освіти.

Історико-генетичний аналіз свідчить, що створити концепцію сучасної вищої освіти неможливо без побудови картини еволюції вищої освіти, яка вбере в себе всі різноманітні педагогічні концепції, прийоми та засоби.

Висуваючи завдання побудови нової концепції вищої архітектурно-художньої освіти, спробуємо сформулювати основні його принципи. Задум такої системи освіти можна було б назвати "школою вибору".

- Побудова цілісної та багатопланової картини майбутньої професії, яка міститиме аналітичну картину історичного досвіду, дозволить учневі визначити власний шлях у професії та траєкторію своєї освіти.

- Предметом нової педагогіки стає професійне мислення та діяльність. Оволодіння різноманітними логічними системами та оперативними засобами, уміння дібрати необхідний набір понять, уявлень та засобів для розв'язання неординарних завдань кладеться у основу формування ситуативного мислення.

- Навчання самоосвіті, розуміння відносності власного знання у культурно-історичному процесі, проблемність, динамічність та полілогічність - принципіві моменти нової освіти.